

vare bleve vanskelige for Landbruget. Man kjendte ikke den Gang Kreditforeninger saaledes som nu, og man havde i det Hele stor Vanskelighed ved at faae Laan i Landeiendomme. Man mente da, at man vilde støtte Krediten, naar man tillob, at Pant i Besætning og Inventarium faldt sammen med Pant i den faste Eiendom. I Stænderforsamlingerne, hvor Udkastet til Forordningen blev underkastet en omhyggelig Prøvelse, havde man Die for en enkelt Retning af dette Lovforslags Virkning. Man spurgte nemlig: Hvorledes vil det gaa Smaainteresserne, Smaaafolk, dem, der have privilegerede Fordringer, Tjenestehynde o. s. v., naar Landmanden pantsætter Besætning og Inventarium eller med andre Ord Alt, hvad han eier og eiendes vorder, thi den Smule Løsøre, der findes paa en Gaard, er aldeles forsvindende i Forhold til Værdien af Eiendommen, Besætningen og Inventariet. Naar Boet kommer under Konkurs, og en saadan Eiendom skal sælges, opluges Værdien af Løsøre af de med Salget forbundne Omkostninger, og hvorledes vilde det saa gaa disse Smaaafolk? Dette Spørgsmaal vakte stor Interesse i Stænderforsamlingerne, og Bestemmelsen vedtoges kun med en temmelig kneben Majoritet. Ganske vist var det — det skal jeg i Forbigaaende bemærke — ikke noget helt Nytt, der blev indført i 1841, thi ligesom Underpant i Løsøre havde dannet sig af sig selv, naagtet der ikke var nogen Bestemmelse derom i Danske Lov, saaledes havde dette Pant ogsaa i adskillige Aar forud været paa Færde, og det var altsaa Forordningens Mening at ville stadfæste den Ufsik, som var begyndt. Imidlertid Bestemmelsen blev vedtagen med en ikke overmaade stor Majoritet, men man havde som sagt den Gang i 1841, kun Opmærksomheden henbendt paa de saatalde privilegerede Fordringer. Det har nu, saaledes som Forholdene have udviklet sig under den Krise, hvori Landbruget er hos os — jeg kan tilføje som i alle andre Lande — hos os virkelig været Tilfældet, at Tjenestefolk have mistet Alt, hvad de skulde have, fordi der ikke har været een eneste Dre tilovers til dem. Det er en Uretfærdighed eller i alt Fald en Ubillighed imod disse Folk. Det kunde oprettes ved, at man sagde, at de skulde gaa forud. Det er imidlertid ikke det Punkt, jeg særlig vil henlede Opmærksomheden paa, men det, jeg særlig vil omtale, er det Uheldige for Kreditforholdene paa Landet, som ligger derved, at Landmanden er saa at sige eiendomsløs, naar han har pantsat sin Besætning og Inventarium, fordi han da har pantsat Alt, hvad han eier og

eiendes vorder. Det virker i mange Retninger uheldigt. I en enkelt Retning virker det ganske vist heldigt, thi det kan ikke betvivles, at der gives større Laan i en Eiendom, naar Besætning og Inventarium følger med i Pantet, men jeg har ogsaa i min Erfaring som Dommer set, at disse Regler ingenlunde ere helt betryggende, og at naar en Landmand er kommen i daarlige Aar, saa er det overmaade vanskeligt for ham, ja ofte ligefrem stridende imod den Retsfølelse, han har i sig selv, at undlade at røre ved Besætning og Inventarium, thi han har ofte maattet benytte Andres Hjælp, og det er da lidt svært for ham at vide, at han ikke maa hjælpe til at betale den ved at sælge af Besætningen og Inventariet. Dispositionsretten derover, maa han desuden have og Udstrækningen af Dispositionsretten er høist vanskeligt at bestemme. Jeg har været med i mange saadanne Tilfælde, hvor jeg fandt, at det var nødvendigt at dømme, men dog med en lille Tængstelse for at gjøre Uret, men der har ogsaa været mange Tilfælde, hvor jeg har frisuudet, fordi det ikke har været den Baagjældende muligt at forstaa, at han virkelig havde forset sig mod Lovgivningen. Forholdet er i alt Fald det, at naar en Gaard paa den Maade mishandles, saa have Besætning og Inventarium, naar Gaarden skal sælges, meget lidt at betyde, de vinde lidt efter lidt ind og ere hyppig til Stede i en høist mangelfuld Tilstand. Jeg kan heller ikke tro, at de Foreninger, der give Laan i Eiendomme lægge stor Vægt paa, at disse Gjenstande ere til Stede, i alt Fald burde de ikke lægge Vægt derpaa. Jeg kjender saaledes ikke saa Tilfælde paa store Godser, hvor det ikke er Eieren, der eier Besætningen, men Forpagteren. Jeg antager ikke, at det er til Hinder for, at han kan faae Laan i sin Eiendom, om end maaste noget mindre Laan. Ligeledes er der ikke saa Eiendomme i Sylland, hvor Besætningen har en saadan Karakter, at den er i høieste Grad omstiftelig; det er de Gaarde, hvor der drives Jævnning af Stude. Der kan det ikke nytte Pant-haveren stort, at han veed, at der i Dag staar 200 Stude, naar der næste Dag maaste ikke findes een, og det er vistnok fuldkommen lovligt; thi det er det, Gaardens Ejer lever af, at kjøbe, fede og sælge Stude. Den Sikkerhed, som det giver, er altsaa i det Væsentlige illusorisk; men Virkningen af denne Pantegivelse er overmaade stor; thi den forhindrer i Virkeligheden, særlig under vanskelige Forhold som de nuværende, Eieren i at faae den Kredit, som han har Krav paa. Siger han til en Mand: Laan mig 1000 Kr. til at kjøbe Kær for, jeg trænger til en